

גבולות היחידה: שמואל ב' פרק ט'

נושא היחידה: שליחת מנחמים לעמון והפגיעה בהם

מספר שיעורים: 1

כתבה: יעל גרוסברג

כללי:

לאחר ביסוס ממלכתו, נפנה דוד לבקש שאר וזכר לבית שאול, כדי לעשות עמו חסד "בְּעֵבוֹר הַיְהוֹנָתָן". הוא קורא למפיבושת – בנו נכה הרגליים של יהונתן, ומעניק לו שני חסדים – כל השטח שהיה שייך לשאול, יחזור אליו, יחד עם ציבא ובניו שהיו עבדים בבית שאול, וכן מפיבושת יאכל תמיד על שולחן המלך.

פתיחה:

המורה יכתוב על הלוח 'חסד של אמת', ומבלי להסביר את המושג, יבקש תלמידים מתנדבים שעליהם לנסות להציג בפנטומימה או בהצגה עם מילים, דוגמה למשהו שהוא חסד של אמת (לדוגמה: מתן בסתר, לתת מבלי לבקש תמורה, הלוויה, טרמפ).

לאחר מכן ישאל המורה: מהו חסד של אמת? זהו חסד לשם החסד, מבלי לקבל על כך תמורה, כבוד או כל אינטרס אישי. שיאו של חסד של אמת זה הוא לאחר שהאדם מת, כי אם אני הולך להלוויה של מישהו, הוא הרי לא יוכל להחזיר לי טובה על כך. וזו המעלה הגבוהה ביותר של חסד.

בפרק הקרוב נראה כיצד דוד רוצה לעשות חסד שכזה.

לימוד הפסוקים:

המורה יכתוב על הלוח: איזה חסד רוצה דוד לעשות ומדוע?

קריאת פסוקים א'-ה'

דוד רוצה לעשות חסד עם אחד מצאצאי שאול, בעבור יהונתן.

← המורה ישאל את התלמידים: מדוע דוד עושה זאת?

אם הם אינם זוכרים, ניתן לפתוח בספר שמואל א', כ', ט"ו - לימים בהם דוד עודנו משמש לפני שאול: עם הצלחותיו של דוד, באה רוח רעה אל שאול אשר היה "עוין את דוד", ואילו יהונתן אהב את דוד אהבת נפש, ובענווה רבה תמך בו, עודד אותו, ואף מילט אותו מיד שאול. בתוך ההתרחשות הזאת נכרתה ברית הדדית בין דוד ליהונתן, ובמילים מפורשות מבקש יהונתן, כי בעתיד, ולאחר שימלוך ויושבתו אויביו, ינהג דוד בחסד עם זרעו: "וְלֹא תִכְרֹת אֶת חֶסֶדְךָ מֵעַם בֵּיתִי עַד עוֹלָם" (שמ"א כ' ט"ו), "אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁיִנּוּ...ה' יְהִי בֵּינֵינוּ".

ובינך ובין זרעי ובין זרעך עד-עולם. (שם, פס' מ"ב). דוד איננו שוכח לרגע את הברית, וברגע שהממלכה נכונה בידו, הוא מבקש "נותר לבית שאול", כדי לעשות "חֶסֶד בְּעֵבֹר יְהוֹנָתָן". זוהי התנהגות אצילית, המלמדת על מחויבות עמוקה לברית אשר נכרתה בזמנים עברו, שהיו קשים לדוד.

מה עושה דוד לשם כך?

הוא פונה לציבא עבד שאול, ושואל אותו האם נותר מישהו מבית שאול.

תשובת ציבא היא כי ישנו בן ליהונתן – מפיבושת (ניתן לשאול את התלמידים: מתי קראנו עליו? כיצד הוא נהיה נכה?)

← המורה ישאל את התלמידים: תארו לכם את מפיבושת, הנכד של שאול שרצה להרוג את דוד, נקרא לבוא לפני המלך דוד. הוא לא יודע מה מטרת הפגישה. מהם התחושות והרגשות שלו, לפי דעתכם?

כמובן שמפיבושת חושש מאד ופוחד ממה שדוד יעשה לו.

נראה זאת בפסוקים: פס' ו'–ז'

מפיבושת מפחד מאוד, אך דוד מזהה זאת, ואומר לו שלא יפחד, מכיוון שרצונו הוא לעשות עמו חסד.

המורה ישאל את התלמידים: אילו שני דברים מבטיח לו דוד?

1. מחזיר לו את כל השטח שהיה שייך לשאול.
2. מבטיח שהוא יאכל תמיד על שולחנו של דוד (= שפע וכבוד).

משימה: קראו את פס' ח', וכתבו בלשונכם את תגובת מפיבושת.

מפיבושת מודה לדוד, ואינו מבין מדוע זכה לכזה כבוד גדול.

פס' ט'–י"ב - ביצוע חסדו של דוד

1. דוד מצווה את ציבא, שמעתה הוא ומשפחתו יהיו עבדיו של מפיבושת וכן יעבדו את אדמתו.

2. הכתוב מציין שאכן מפיבושת עבר לירושלים ואכל על שולחנו של דוד המלך.

← לסיום הפרק, נבקש מהתלמידים להמחזיז את המפגש של דוד, ציבא ומפיבושת.

הצעות להמחשה:

פנטומימה - חסד של אמת
הצגה - המפגש בין דוד לציבא ומפיבושת

מסרים והפנמה:

- א. עמידה במילה שנאמרה. דוד כרת עם יהונתן שבועה, והוא מקיים אותה.
- ב. בפרק זה ראינו את טוב לבו של דוד. מאהבתו ליהונתן, הוא מחפש להיטיב עם זרעו, אף שלא תצא לו כל הנאה אישית מכך. נעורר את התלמידים להסתכל סביבם ולחפש היכן הם יכולים לתת ולהיטיב מבלי לחפש אינטרס אישי בכך.

סיכום: דוד חיפש להיטיב עם זרעו של שאול, עקב אהבתו ליהונתן. לאחר בירור עם ציבא, שהיה עבד שאול, הוא מבין כי נשאר צאצא אחד לבית שאול, שהוא מפיבושת. דוד מזמין אותו אליו ומעניק לו את אדמות שאול, את ציבא וכל משפחתו כעבדים, וכן קובע שבמשך כל חייו הוא יאכל על שולחן המלך. מפיבושת מאוד מודה לו על כך.

הרחבות:

אם התלמידים מתבלבלים בין איש בושת למפיבושת, ניתן להיעזר בתרשים הבא ולהזכיר מיהו כל אחד מאישים אלו: מפיבושת הוא בנו של יהונתן, נכדו של שאול שהתגלה כעת, ואילו איש בושת הוא בנו של שאול, שאותו כבר פגשנו בתחילת הספר, אשר הומלך ע"י אבנר על ישראל, אך לאחר מכן נרצח.

